

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามประวัติการศึกษาของไทย "การศึกษา" เกิดขึ้นหรือจัดให้มีขึ้นเพื่อสนองความต้องการของสังคม ประเทศไทยในสมัยก่อนยังเป็นประเทศกสิกรรม สภาพเศรษฐกิจยังไม่เจริญก้าวหน้า พลเมืองมีจำนวนน้อย การผลิตพืชผล การกสิกรรมก็กระทำกันเพียงพอแต่ให้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้เท่านั้น สังคมไทยนิยมให้หญิงอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ทำหน้าที่แม่บ้านอย่างสมบูรณ์ ดังนั้นการศึกษาของชายไทยในสมัยโบราณจึงหนักไปทางการเรียนภาษา และการศึกษาคำปฏิบัติเพื่อประกอบอาชีพ ส่วนการศึกษาของหญิงยังไม่มี การเรียนเขียนอ่าน แต่มีการสอนงานเย็บปักถักร้อยและงานบ้านทุกอย่าง การเรียนของชายมักจะได้เรียนที่วัด หญิงมักจะเรียนที่บ้าน ครั้นเมื่อสังคมและเศรษฐกิจได้เจริญก้าวหน้า วิทยาการต่าง ๆ เจริญมากขึ้น พลเมืองมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การจัดการศึกษาย่อมต้องเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพสังคมของประเทศ

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย และมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ มากพอสมควร การศึกษาของไทยจึงเปลี่ยนแปลงจัดในรูปการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกคนด้วยความเสมอภาค ในระบบของการศึกษานอกโรงเรียนและระบบโรงเรียนซึ่งมีหลายระดับและหลายประเภท แต่การจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับสังคมและความต้องการของประเทศจะคำนึงถึงระบบการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องพิจารณาดังวิธีการเรียนการสอนอีกด้วย จากรายงานนิสิตปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขียนไว้ว่า "จุดอ่อนของการเรียนการสอนโดยทั่วไปขึ้นอยู่กับวิธีการสอนของครู เป็นส่วนใหญ่

กวง เกื่อน พิศาลบุตร, ประวัติการศึกษาไทย (พระนคร : แผนกวิชาสารพัดศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๑ - ๓.

ครูได้ชื่อว่าเป็นตัวแทนของวิชา ฉะนั้นตัวครูและวิธีสอนของครูเป็นเช่นไร ย่อมส่งผลไปยังนักเรียน เช่นนั้น "

วิธีการสอนของครูไทยนั้น "เท่าที่สังเกตการสอนของครูพบว่ายังใช้วิธีการสอนแบบ บรรยายอยู่ แล้วให้เด็กจดตามคำบอกเป็นส่วนใหญ่ " ครูและผู้บริหารส่วนมากยังเชื่อว่าการสอน คือ การที่ครู เป็นผู้ยกลางของห้องเรียน ยืนอยู่หน้าชั้นและมักจะใช้วิธีพูดเนื้อหาวิชาให้จบไป แต่ละตอน ตามหลักสูตรที่กำหนดไว้โดยไม่คำนึงถึงผู้เรียนว่าจะรับได้มากน้อยเพียงไร การเรียน การสอนแบบนี้ทำให้บทบาทของครู เป็นผู้พูดตลอดเวลา นักเรียนไม่มีโอกาสฝึกพูดและแสดง ความคิดเห็น ไม่รู้จักซักคินใจ ไม่รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เพราะเคยชินกับการรับจากครู อยู่ตลอดเวลา ไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ และไม่รู้จักการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ การเรียน การสอนแบบบรรยายทำให้ผู้เรียนเป็นจำนวนไม่น้อยขาดความสนใจในบทเรียน ทั้งผู้สอนเองก็ เห็นคเห็น้อยเพราะต้องพูดติดต่อกัน ๒ - ๓ ชั่วโมง หรืออาจมากกว่านี้ ซึ่งวิธีการสอน ดังกล่าวข้างต้นนี้ไม่เอื้อต่อการพัฒนากำลังใจให้เป็นพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยได้วิธีการสอน แบบบรรยายจึงไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมและความต้องการกำลังคนของประเทศ ในปัจจุบันนี้จำนวน นักเรียนนักศึกษาได้มีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นครูคนเดียวไม่อาจสอนนักเรียนจำนวนมากโดยวิธี การสอนแบบบรรยายให้โดยผลเหมือนกับสมัยก่อนที่ยังมีนักเรียนจำนวนน้อยอยู่ อัตราส่วนของการ เพิ่มขึ้นของครูกับนักเรียนไม่สมดุลกัน เพราะจำนวนครูเพิ่มขึ้นน้อยกว่าจำนวนนักเรียน

นิสิตปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย, " ครูภาษาไทยกับสังคมปัจจุบัน, " วารสารครูศาสตร์ ๓ (มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๕๑๗)

: ๘๗.

๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๖.

๓ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุภา สิ้นสกุล,

ระบบสื่อการสอน (กรุงเทพมหานคร: คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐) หน้า ๘,

๘๒.

๘ วีระ โรจน์รุ่งสัจย์, " เทคโนโลยีมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาอย่างไร, "

ครูปริทัศน์ ๕ (ธันวาคม ๒๕๒๐) : ๘๘.

ในด้านการผลิตครูก็ไม่สามารถจะมุ่งเน้นหนักในด้านการผลิตครูใหม่จำนวนเพียงพอได้ เพราะ การผลิตครูให้ไ้จำนวนเท่าที่ตองการนั้น ย่อมเกินกำลังเศรษฐกิจของประเทศ หนทางที่จะช่วย แก้ปัญหาเหล่านี้ได้คือ ควรจะหาวิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อให้ทุนแรงครู สามารถใช้ครูจำนวนน้อยให้สอน นักเรียนจำนวนมากได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวิธีสอนใหม่ ๆ นั้นจะทำให้ได้กำลังคนที่เหมาะกับ ระบบการปกครองของประเทศ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุภา สิ้นสกุล ได้เสนอแนะวิธี การเรียนการสอนที่จะช่วยแก้ปัญหาข้างกล่าวมาแล้วข้างต้น คือ

ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีทางการศึกษายอมรับกันว่า การเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้โดย ที่ครูไม่จำเป็นต้องสอนด้วยการ " พูด " เองหมดทุกอย่าง แต่ครูควร เป็นส่วนหนึ่งของ สื่อการสอนที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์ใหญ่เรียนเกิดการ เรียนรู้ เทคโนโลยีทางการศึกษา จึงมีบทบาทเป็น สื่อกลางให้การ เรียนรู้ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยการจากระบบ ที่ดีในการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ ในรูปของสื่อแบบประสมมีขั้นตอนที่จะตรวจสอบ ประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่สร้างขึ้นว่าจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ได้ก็เพียงไร ทั้งยังมีระบบที่ผู้สอนจะสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการสอนที่ผลิตออกมาใน รูปของสื่อแบบประสมนี้ เรียกว่า " ชุดการสอน " ๑

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๓ ได้เสนอวิธีที่จะทำให้เกิดการ เรียนรู้วิธีหนึ่งว่า " ควรลงทุนจัดทำแบบเรียน และอุปกรณ์ประกอบการ เรียนต่าง ๆ ให้มากที่สุดที่จะเป็นไปได้ แบบเรียนสำเร็จรูปที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้เรียนโดยอิสระและมีระเบียบวิธี ควรได้รับการพัฒนาโดยรีบด่วน คู่มือครู แบบฝึกหัด และคู่มือกิจกรรมต่าง ๆ ก็ควรได้รับการส่งเสริมอย่างกว้างขวาง " ๒

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุภา สิ้นสกุล, ระบบสื่อการสอน, หน้า ๕๓.

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา, การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ศูนย์การทหารราบ , ๒๕๑๔) , หน้า ๑๒๘.

สถิติการศึกษาหลายแห่งในประเทศไทยมีสถิติที่สนับสนุนอยู่มากมายแต่ก็ยัง
 ประสบปัญหาในการสอน เพราะปัญหาสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนมิได้อยู่ที่ขาด
 วัสดุอุปกรณ์แต่เพียงอย่างเดียว จะต้องขึ้นอยู่กับครูและการจัดระบบอุปกรณ์การเรียนการสอน
 คิว นีโคลัส เบนเนต (Nicholas Bennett) เขียนไว้ว่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ในตัวของมัน
 เองจะไม่ให้ความสำเร็จอะไรเลย นวัตกรรมการสอนจะมีประสิทธิภาพมากกว่า ถ้าทำเป็นชุด
 การสอนที่สำเร็จรูปชุดการสอนนั้นควรจะต้องเกี่ยวพันกันกับปัญหาและควรส่งเสริมชุดการ
 สอนอีกชุดหนึ่ง
 แบบสัมพันธ์กันไปเรื่อย ๆ

อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ที่ทำเป็นชุดการสอนนี้ ใช้สอนในห้องเรียนที่จัดแบบศูนย์
 การเรียน หรือศูนย์กิจกรรมการเรียนการสอน เรื่องการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนนี้เป็น
 วิธีหนึ่งที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมการศึกษา เพื่อ
 ชีวิตและสังคมเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะได้ฝึกฝนตนเองให้เต็ม
 ใจขึ้นเป็น
 ประชากรที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามสภาพสังคม-ไทยปัจจุบันและเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย
 เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับสถาบันที่ขาดแคลนครู^๒

เพื่อส่งเสริมการศึกษานานาชาติใหม่เพื่อนำมาแก้ปัญหาทางการศึกษา และนำมาปฏิรูป
 การเรียนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่าควรพยายามสร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพและนำ
 การเรียนการสอนแบบศูนย์การเรียนมาใช้แทนการสอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง เพื่อประโยชน์
 สำหรับเยาวชน
 ในวัยเรียนทั้งหลายที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติต่อไปในอนาคต และเป็นประโยชน์แก่ครูผู้ซึ่งมี
 หน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการเรียนการสอน

¹ Nicholas Bennett , " Promoting Educational Innovation
 and Technology: The Need for Greater Relevance at Lower Cost , "
 in The Seminar on Educational Innovation and Technology ,
 (Bangkok : Ministry of Education , 1975)

^๒ ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุภา สิ้นสกุล,
ระบบสื่อการสอน, หน้า ๑๘๘ - ๑๘๘ .

มูลเหตุสำคัญที่ผู้วิจัยมุ่งวิจัยเรื่อง " การสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์ การเรียน วิชาภาษาไทยเรื่อง กายพิเท และ กายพิทอโกลง ระดับประกาศนียบัตรวิชา การศึกษาระดับสูง " ก็เพราะสาเหตุใหญ่ ๆ ๒ ประการ คือ

สาเหตุประการแรกคือ ปัญหาของการฝึกหัดครู สถาบันฝึกหัดครูในประเทศไทย ได้พยายามฝึกอบรมครูให้ออกไปสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศมากกว่า ๓๐ ปี ปรากฏว่า ผู้ที่สำเร็จไปแล้วไม่สามารถดำเนินการสอนแบบให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรูตามที่ได้รับ การอบรมมาได้ ครูส่วนใหญ่มักเป็นศูนย์กลางของห้องเรียน คือยืนอยู่หน้าชั้นและทำการสอนโดยวิธี พูดและเขียนกระดานดำ ส่วนนักเรียนก็จะนั่งบทบาทส่วนใหญ่เพียง ฟังครู เขียนตามคำบอก และ จดตามครู ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ไม่สามารถสอนแบบให้เด็กเป็นศูนย์กลาง ได้ นั้น เกิดจากการขาดวิธี การจัดระบบห้องเรียนและระบบการเรียนที่จะเอื้อต่อการที่จะให้นักเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบการเรียนเอง แม้ในสถาบันฝึกหัดครูอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่ก็มักสอนแบบบรรยาย นักศึกษาก็จึงยึด เป็นตัวทักขยงและนา ไม่ใช้ในการสอนของตนด้วย

นอกจากนี้ วารีย์ ภัทรกุล ได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า " หากเราปรารถนาให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในวิธีการสอน เราจำเป็นจะต้องเริ่มใช้วิธีการสอนที่เราต้องการให้นักศึกษา, ผู้เข้ารับการอบรมนำไปใช้สอน เราจำเป็นจะต้องสร้างแบบอย่าง และกระบวนการสอนที่เรา ได้กล่าวถึงนั้น หรืออาจจะกล่าวอย่างสั้น ๆ ว่า เทคนิควิธีการใด ๆ ที่ต้องทำได้อย่างนั้น " ๒

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุภา สิ้นสกุล, ระบบสื่อการสอน, หน้า ๑๕๓.

๒ วารีย์ ภัทรกุล " การสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนวิชา การศึกษา ๒๔.๒ : การยดิงและการใช้อุปกรณ์การสอนในชั้นมัธยมศึกษา ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง " (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๕.

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน และการใช้ชุดการสอน เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งให้ความสำคัญที่ตัวเด็ก ให้เด็กได้เรียนโดยปฏิบัติและฝึกเป็นศูนย์กลาง แต่ครูยังคงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะต้องเตรียมตัวจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ไว้เพื่อให้เด็กได้เรียนตามความมุ่งหมาย ครูจะต้องคอยเป็นที่เลี้ยงทั้งโดยตรงและโดยการอยู่เบื้องหลัง จึงควรมีการเตรียมผู้ที่จะมาศึกษาวิชาชีววิทยา เพื่อที่จะออกไปประกอบอาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ

วิทยาลัยครู เป็นสถาบันการผลิตครูที่กระจายไปทั่วราชอาณาจักรมากที่สุด จึงน่าจะถือได้ว่าวิทยาลัยครู เป็นผู้กุมผลผลิตของการศึกษาของชาติที่สำคัญ นอกจากนี้วิทยาลัยครูยังเป็นสถาบันที่มีบทบาทเป็นทั้งผู้นำในทางวิชาการและเป็นแหล่งทดลองเกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษาของท้องถิ่น ผลงานการวิจัยและความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นสิ่งที่สถาบันการศึกษาควรนำไปเผยแพร่ได้มากกว่าสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ ดังนั้น ชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจึงน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การศึกษาของชาติ

สาเหตุประการที่สองคือ ผู้วิจัยสอนวิชาภาษาไทย ใ้พบปัญหาของการเรียนการสอนวิชานี้เห็นว่าภาษาไทยเป็นวิชาที่สำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนไทยมาก เพราะเป็นวิชาพื้นฐานและเป็นวิชาที่จะใช้ในชีวิตประจำวัน ในการศึกษาหาความรู้แขนงอื่น ๆ ทุกแขนง ทั้งที่ประสิทธิ สุนทรโรทก ได้ให้ข้อสังเกตไว้ว่า " ปัญหาของเราในเรื่องการสอนภาษาไทยนั้น เกี่ยวโยงไปถึงระดับการศึกษาทุกระดับ เพราะภาษาไทยเป็นภาษาของเราเอง เป็นภาษาประจำชาติ " แต่ถึงแม้จะมีความสำคัญดังกล่าวก็ยังมีปัญหาการเรียนการสอนหลายด้านด้วยกัน เช่น ผู้สอนโดยมากมักจะกำเนินคามวิธีที่ซ้ำกันสืบมา คือ

การสอนที่พูดหน้าและยังคงเป็นอยู่คือ การที่ครูถ่ายทอดวิชาความรู้แก่เด็กโดยครูเป็นผู้อธิบายชี้แจงแต่ฝ่ายเดียว เด็กมักถูกกำหนดให้เป็นผู้รับฟังและปฏิบัติตามที่ครูสั่งหรือครูถามเด็กตอบเด็กเรียนจากตำราเล่มเดียวตลอดปี เด็กเป็นผู้ที่จับหน้าที่ข้อความต่าง ๆ ที่ครูบอก ๒

กรมการฝึกหัดครู , วิทยาลัยกษานิเทศก์ , คำบรรยายวิชาภาษาไทย เอกสาร
นิเทศการศึกษา ฉบับที่ ๑๔๖ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ ถนนเศรษฐศิริ, ๒๕๒๐), หน้า ๑
 ๒ นิธิศปริญญาโท สาขาการสอนภาษาไทย แผนกวิชามัธยมศึกษา " ครูภาษาไทยกับ
 สังคมปัจจุบัน, " วารสารครูศาสตร์, หน้า ๔๗.

การเรียนการสอนตามวิธีดังกล่าวนี้ คณะนิสิตปริญญาโท สาขาการสนทนาภาษาไทย
แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวว่า " การสอนเช่นนี้มีคุณค่าน้อยและใช้ได้
กับเนื้อหาวิชาบางอย่างเท่านั้น ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ ฉะนั้นการสอนด้วยวิธีดังกล่าวย่อมไม่
ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ดีได้ "

เมื่อพิจารณาวิธีดำเนินการสอนของครูและศึกษาปัญหาต่าง ๆ แล้วจะพบว่าสาเหตุที่
ทำให้การสอนภาษาไทยไม่บรรลุเป้าหมายนั้นมีดังนี้คือ

- ๑. ครูสอนโดยยึดแบบเรียนที่กระทรวงกำหนดให้เพียงเล่มเดียวเป็นหลัก และ
พยายามสอนให้จบเล่ม ทำให้นักเรียนมีความรู้แคบ มีความเบื่อหน่ายจำเจ
- ๒. การเรียนการสอนภาษาไทย ครูเน้นในค่านความจำเนื้อหาในบทเรียนมากกว่า
เน้นให้คิดและออกความเห็น
- ๓. การจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนภาษาไทยไม่ค่อยน่าสนใจตลอดจนไม่
สอดคล้องกับสภาพที่จะนำไปใช้จริง ๆ
- ๔. ขาดการเสริมทักษะ เพราะวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ แต่ครูมิได้ให้เด็กได้
ฝึกทักษะอย่างจริงจัง
- ๕. ครูภาษาไทยมิได้สนใจนำเอาสื่อการสอนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง
ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัญหาหลายประการ เช่น ครูไม่เห็นความจำเป็นในการใช้อุปกรณ์การสอน,
ครูขาดทักษะในการผลิตอุปกรณ์^๒

---

^๑ นิสิตปริญญาโท สาขาการสนทนาภาษาไทย แผนกวิชามัธยมศึกษา จุฬาลงกรณ์ -
มหาวิทยาลัย , ครูภาษาไทยกับสังคมปัจจุบัน " , วารสารครูศาสตร์ , หน้า ๔๖.

^๒ สำโรจน์ แฟงรัง , " การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนประกอบหลักสูตร
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ วิชาภาษาไทย ที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบให้สัมพันธ์กับลักษณะความเป็นอยู่
และปัญหาชนบทภาคกลาง , " วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร , ๒๕๑๔) หน้า ๓ - ๕ .

สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้าครูจะนำวิธีการ ศูนย์การ เรียนและชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ เข้าไปใช้ จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนการเรียนการสอนภาษาไทยจะบรรลุป้าหมายมากขึ้น เพราะ ชุดการสอนสำหรับศูนย์การ เรียนที่มีประสิทธิภาพ จะมีการจัดระบบสื่อการสอนที่เหมาะสม และช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี นักเรียนรู้จัก แสดงความคิดเห็น ได้รับการฝึกทักษะต่าง ๆ มากกว่าการเรียนจากการบรรยาย นักเรียนจะใฝ่ลงมือทำกิจกรรมที่สนใจด้วยตนเอง และ ได้รับความรู้ต่าง ๆ กว้างขวางมากขึ้น

จากสาเหตุ ๒ ประการดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างชุดการสอนสำหรับ ห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง " กาศย์เห่ และ กาศย์หอโกลง " ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษาชั้นสูง และนำไปทดลองใช้สอนนักศึกษาในสถานฝึกหัดครู เพื่อเป็น ตัวอย่างและแนวทางแก่นักศึกษาที่จะนำไปปรับปรุงใช้สอนต่อไปและเป็นแนวทางในการปรับปรุง การเรียนการสอนภาษาไทยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาวิธีสร้าง ระบบชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียนวิชา ภาษาไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษาชั้นสูง
๒. เพื่อสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียนเรื่อง กาศย์เห่ และ กาศย์หอโกลง
๓. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยนำชุดการสอนไปทดลองใช้ กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษาชั้นสูง

สมมุติฐานของการวิจัย

ชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การ เรียนวิชาภาษาไทย เรื่อง กาศย์เห่ และ กาศย์หอโกลง ในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษาชั้นสูง จะใช้สอนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน ๘๐/๘๐

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้มีขอบเขตคือ

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการทดลองสอนในห้องเรียนแบบศูนย์
การเรียนรู้จำนวน ๓๐ คน เป็นนักศึกษาวิทยาลัยครู เชียงราย วิทยาลัยศึกษาศาสตร์
ศึกษาชั้นสูงปีที่ ๑ (ป.กศ. สูง) ภาคปกติ ที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย และยังไม่เคยเรียนวิชา
ภาษาไทย ๒๕๑ (ดูในคำจำกัดความ หน้า ๑๑)

๒. ในการวิเคราะห์ผลการวิจัยจะไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ
พื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคม สภาพอารมณ์ของนักเรียน และสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนขณะทำการ
ทดลอง

๓. เรื่องที่จัดทำชุดการสอน คือ

๓.๑ ประวัตินิเวศความเป็นมาของคำประพันธ์ และวรรณคดีประเภท
กาพย์เห่ และ กาพย์ห่อโคลง

๓.๒ ลักษณะฉันทลักษณ์ของคำประพันธ์ประเภท กาพย์เห่ และ
กาพย์ห่อโคลง

๓.๓ เปรียบเทียบท่วงทำนองและกลวิธีที่ทำใหม่ประเภทประพันธ์
กาพย์เห่ และ กาพย์ห่อโคลงแตกต่างกัน

๓.๔ ประเมินค่าการใช้คำ สำนวนโวหาร และสัมผัสที่ทำใหม่ประเภท
ประพันธ์ กาพย์เห่ และ กาพย์ห่อโคลง มีความไพเราะ น่าอ่าน และน่าศึกษา

๓.๕ แนวความคิด วัฒนธรรม และความรู้ที่แทรกอยู่ในวรรณคดีประเภท
กาพย์เห่ และ กาพย์ห่อโคลง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์, สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และ สุภา สิ้นสกุล,
ระบบสื่อการสอน, หน้า ๕๖.

๕. เนื้อหาที่นำมาสอนยึดแนวหลักสูตรวิชาภาษาไทย ๒๕๑ : ลักษณะคำประพันธ์ไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง และยึดคำรทางวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกาพย์เห่ และ กาพย์ทอโคลงทั่วไป โดยเปรียบเทียบความถูกต้องของเนื้อหาให้ได้ ความสมบูรณ์ และถูกต้องที่สุด

ขอทดลองเบื้องต้นของการวิจัย

๑. ผลของการวิจัยขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มของนักศึกษา

๒. ตัวอย่างประชากร คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงปีที่ ๑ ที่เรียนวิชาเอกภาษาไทย มีความรู้พื้นฐานทักเหมือนกัน

ความจำกัดของการวิจัย

๑. การเรียนด้วยชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนเป็นของใหม่สำหรับนักศึกษา ผู้เรียนยังปรับตัวให้เข้ากับการศึกษาวิธีนี้ไม่ค่อยได้ เนื่องจากความเคยชินกับวิธีการสอนที่ครูเป็นผู้บอกความรู้ให้ จึงอาจเกิดข้อบกพร่องในการวิจัยครั้งนี้

๒. ในการทดลองใช้ชุดการสอนจำเป็นต้องใช้เวลาที่นักศึกษาวางจากการเรียนตามปกติ ประกอบกับผลการทดลองไม่มีผลต่อคะแนนการเรียนตามปกติของนักศึกษาจึงอาจจะทำให้นักศึกษาไม่มีความตั้งใจอย่างเต็มที่ในการทำแบบฝึกหัด และแบบผสม ดังนั้นผลการทดลองอาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงได้

ความหมายของข้อความและคำที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มีข้อความและคำที่จำเป็นต้องอธิบายความหมายดังนี้
ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ คือลักษณะการจัดห้องเรียนโดยจัดโต๊ะและเก้าอี้เป็นศูนย์กิจกรรม
ประมาณ ๔ - ๖ ศูนย์ แต่ละศูนย์มีเนื้อหาและอุปกรณ์ต่าง ๆ กัน แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม
ประมาณ ๒ - ๔ คน ให้มีจำนวนกลุ่มเท่ากับศูนย์กิจกรรม แต่ละกลุ่มจะผลัดเปลี่ยนกันเรียนและ
ทำกิจกรรมในแต่ละศูนย์จนครบทุกศูนย์ ผู้เรียนจะมีกระบวนการเรียนโดยปรึกษากันเป็นกลุ่ม ครู
เป็นแค่เพียงช่วยคอยแนะนำเล็ก ๆ น้อย ๆ ครูจึงทำหน้าที่ประสานงานและเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวก
ความสะอาดให้

ชุดการสอนสำหรับศูนย์การเรียนรู้ คือสื่อการสอนทางการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ
การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ผู้เรียนจะรับรู้และเข้าใจเรื่องที่เรียนจากสิ่งที่จัดไว้เป็นชุดการเรียน
ด้วยตนเองตามลำดับขั้น และสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ภายในกลุ่มตามกระบวนการเรียน
แบบกลุ่มกิจกรรม

สื่อการสอน หมายถึงระบบการนำวัสดุที่สมบูรณ์ทุกชนิด และวิธีการ เพื่อเข้ามาช่วยเพิ่ม
ประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน

วิชาภาษาไทย ๒๔๑ คือวิชาเลือกในภาควิชาภาษาไทยตามหลักสูตรระดับประกาศนียบัตร
วิชาการศึกษาชั้นสูง (ป.กศ.สูง) ๒ หน่วยกิต ๒ ชั่วโมง เป็นวิชาที่เปิดให้นักศึกษาวิชาเอก
และวิชาโทภาษาไทย เลือกเรียนนอกเหนือจากรายวิชาบังคับ วิชาภาษาไทย ๒๔๑ มีเนื้อหาวิชา
ตามหลักสูตรคือ

ฉันท์ลักษณะหรือแบบแผนการแต่งคำประพันธ์ไทยทุกชนิด หรือเท่าที่เห็นสมควร กลวิธีหรือ
เทคนิคต่าง ๆ ตลอดจนวิธีการไขถ้อยคำที่ถือว่าทำให้คำประพันธ์ไพเราะ วิเคราะห์
และเปรียบเทียบคำประพันธ์เหล่านั้น เพื่อประเมินคุณค่า ฝึกการแต่งคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ
ให้วิชาการใหญ่เป็นอย่างน้อยสองชนิด ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และ
ความสามารถในการแต่งคำประพันธ์ให้เจริญเต็มความสามารถของแต่ละบุคคลส่งเสริมการ
เก็บรักษาไว้ซึ่งแบบแผนคำประพันธ์ท้องถิ่นทั่วประเทศไทย และคำประพันธ์ต่าง ๆ ที่พบใน

ท้องถิ่น ศึกษาและฝึกฝนแก่คำประพันธ์ท้องถิ่นตามแนวที่กล่าวมาแล้ว

แบบสอบ หมายถึง เครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดความรู้ของนักศึกษาชั้นเรียนบทเรียน และใช้วัดความรู้หลังจากเรียนบทเรียนแล้ว

ประสิทธิภาพของชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน หมายถึงมาตรฐาน ๘๐/๘๐ ซึ่งคำนวณได้ดังนี้

๘๐ ตัวแรก หาได้โดยนำคะแนนที่นักศึกษาแต่ละคนตอบคำตอบถูกในแบบฝึกหัดแต่ละศูนย์กิจกรรมมารวมกัน แล้วหาจำนวนคะแนนคำตอบ โดยเฉลี่ยที่นักศึกษาทั้งหมดทำถูก แล้วจึงแปลงค่าที่ได้ให้เป็นร้อยละโดยเฉลี่ย

๘๐ ตัวหลัง หาได้โดยนำเอาคะแนนแบบสอบ ที่นักศึกษาแต่ละคนทำหลังเรียนบทเรียนแล้วมารวมกัน แล้วหาค่าของคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาทั้งหมด แล้วจึงแปลงค่าที่ได้ให้เป็นร้อยละโดยเฉลี่ย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัยมีความสำคัญต่อการศึกษาวិชาภาษาไทยมากและคาดหมายว่า การวิจัยจะอำนวยประโยชน์หลายประการคือ

- ๑. ผลการวิจัยทำให้ได้ชุดการสอน เรื่องภาพย์เห่ และ ภาพย์ห่อโคลง ในการสอนวิชาภาษาไทย ๒๕๑ : ลักษณะคำประพันธ์ไทยในสถาบันฝึกหัดครู
- ๒. เป็นแนวทางแก่ผู้บริหารในการช่วยแก้ปัญหาการศึกษาคนเร่ร่อน เด็กเรียนอ่อน และเด็กขาดเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เป็นแนวทางให้นักศึกษาได้รู้จักการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยตนเอง โดยครู เป็นเพียงผู้ประสานงาน
๔. เป็นแนวทางแก่นักศึกษาในสถานฝึกหัดครู จะได้นำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนต่อไป
๕. เป็นแนวทางสำหรับสถาบันที่เกี่ยวข้องจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ศึกษาและค้นคว้าเรื่องการสร้างและการใช้ระบบชุดการสอน
๒. ศึกษาหลักสูตร โครงการศึกษา และเนื้อหาอย่างละเอียดวิชาภาษาไทย
๒๑. ระบุประเภทนิพนธ์วิชาการศึกษาระดับสูง เรื่อง กายวิภาค และ กายวิภาคโคลง
๓. แยกเนื้อหาวิชาเรื่อง กายวิภาค และ กายวิภาคโคลง ออกเป็น ๒ หน่วย เพื่อสร้างชุดการสอนรวม ๒ ชุด
  ๔. แยกเนื้อหาแต่ละหน่วยออกเป็น ๔ ศูนย์ และศูนย์สำรองอีก ๑ ศูนย์
  ๕. สร้างชุดการสอนโดยใช้รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา
  ๖. สร้างข้อสอบ วิเคราะห์ข้อสอบ แล้วนำไปหาสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยง ของข้อสอบ เพื่อใช้ทดสอบความรู้ของผู้เรียน ทั้งก่อนเรียนด้วยชุดการสอนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนแล้ว โดยใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน
  ๗. นำชุดการสอนที่สร้างเสร็จแล้วทดลองใช้กับผู้เรียน ซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจริง จำนวน ๑ คน (แบบหนึ่งต่อหนึ่ง) แล้วนำการตอบสนองของผู้เรียนมาปรับปรุงข้อบกพร่องของชุดการสอน
  ๘. นำชุดการสอนที่ปรับปรุงแล้ว ทดลองใช้กับผู้เรียนซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจริง จำนวน ๑๐ คน (แบบกลุ่มเล็ก) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องอีกครั้งหนึ่ง
  ๘. นำชุดการสอนมาทดลองภาคสนามโดยใช้ตัวอย่างประชากร จำนวน ๓๐ คน (สุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทย ระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูง วิทยาลัยครู เชียงราย)

๑๐. สอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับชุดการสอนที่สร้างขึ้น ผู้เรียนในข้อนี้หมายถึง

๑๐.๑ ผู้เรียนซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจริง จำนวน ๑ คน ที่ใช้ทดลองชุดการสอนแบบหนึ่งข้อหนึ่ง

๑๐.๒ ผู้เรียนซึ่งไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจริง จำนวน ๑๐ คน ใช้ทดลองชุดการสอนแบบกลุ่มเล็ก

๑๐.๓ ผู้เรียนซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรจริง จำนวน ๓๐ คน ที่ใช้ทดลองชุดการสอนภาคสนาม

ตัวอย่างประชากรทั้ง ๔๑ คน (ในข้อ ๑๐.๑, ๑๐.๒, และ ๑๐.๓) นี้ สุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาวิชาเอกภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับปีที่ ๑ วิทยาลัยครู เชียงราย โดยวิธี Simple Random Sampling

การสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนทั้ง ๔๑ คนนี้ ทำขึ้นเพื่อนำข้อคิดเห็นเหล่านั้น มาสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๑๑. นำผลจากการทำแบบฝึกหัด และการทำข้อสอบทั้ง ๒ ครั้ง คือ ข้อสอบก่อนเรียนด้วยชุดการสอน และหลังเรียนด้วยชุดการสอน ไปหาประสิทธิภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน $๘๐/๘๐$

๑๒. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ